

Kirkefondets årsberetning 2004

I september måned skabte Kirkefondet medieopmærksomhed om udviklingen i folkekirkens medlemstal, især i København, hvor folkekirkens medlemstal i løbet af 14 år er faldet fra over 80% til godt 69%. Historien er mere nuanceret end som så. Med til den hører, at medlemsprocenten faktisk er vokset i næsten en fjerdedel af landets sogne. Og at udviklingen i København bl.a. skyldes væksten i andelen af folk med anden religiøs og kulturel baggrund end folkekirkens. Men udviklingen er markant, og den bør give anledning til overvejelse over, hvad der ligger i ordet folkekirke.

Det var imidlertid karakteristisk, at kirkeministeren prompte beskyldte Kirkefondet for at mistolke tallene og gentog mantraet om, at det går ufattelig godt i folkekirken. Ministeren kunne imidlertid ikke dokumentere sin påstand om, at Kirkefondet havde uret. Ministeren har nemlig afskåret sig selv og folkekirken fra den nødvendige kirke- og sognestatistiske dokumentation ved at spare kirkestatistikkerne og de økonomiske bidrag til sognestatistikkerne væk.

Kirkefondet vil ikke bidrage til denne "hovedet i busken"-strategi over for de aktuelle udfordringer. Derfor har Kirkefondet selv og med støtte fra Ole Kirks Fond rekvireret de sognestatistiske tabeller fra Danmarks Statistik, så menighedsrådene vil kunne få dette vigtige arbejdsredskab opdateret også for den nye menighedsrådsperiode.

Kirkeministerens reaktion i denne sag er symptomatisk. Den svarer til den automatiske afvisning af at røre ved den folkekirkelige struktur trods pres fra et stort set enigt kirkeliv, undladelsen af nogen form for opfølgning af udsagnene fra borgerhøringen sidste år i Kerteminde, ignoreringen af den endnu engang lave og vigende interesse for menighedsrådsvalget, den manglende vilje til en fælles folkekirkelig indsats for at sikre, at den store religiøse interesse ikke skal fortsætte med i vidt omfang at gå uden om folkekirken.

Vi vil heller ikke længere være med til at stikke hovedet i busken, når det gælder kirkebygningerne. Der er et problem, både i områder med mange middelalderkirker og meget små sogne og i dele af København. Det er derfor vi indbyder til en konference 13. november efter årsmødet om "Ny brug af kirker". Den store interesse - også i medierne - for denne konference viser, at det er på tide at få en drøftelse i gang - både om nødvendigheden af for kirkelivets skyld at tage nogle kirker ud af brug, og af mulighederne for at bruge nogle af kirkerne på andre måder end den traditionelle sognekirkelige.

Det er ikke vores påstand, at folkekirken er i krise. Men at der er behov for en målrettet indsats for at fremtidssikre folkekirken. Folkekirken har stadig en stor goodwill i befolkningen. Så langt har ministeren ret. Men det er en goodwill, der i øjeblikket trækkes betydelige vekslers på. Det er Kirkefondet langt fra ene om at mene. Synspunkterne i det folkekirkelige liv har bevæget sig kraftigt i de sidste par år. Vi tror på, at presset for reformer er så stort, at det ikke længere kan sidde overhørigt.

Derfor er vi i Kirkefondet på mange måder optimister. Der er utrolig mange spændende lokale og regionale fornyelsesinitiativer i gang, initiativer på områder som undervisning, religionsmøde, spiritualitet, gudstjenesteliv, lokalt samarbejde, natåben kirke, gadepræster, åbne kirker i sommerlandet osv. Den nuværende struktur hæmmer på en række områder disse initiativer. Men hvis vi i de kommende år kan få bevæget strukturerne, tror vi stadig på, at folkekirken kan være det bærende folkelige mødested mellem danskerne og kristendommen.

Kirkefondet er netværk og skaber netværk i kirkelivet

Kirkefondet er lille, både hvad angår medarbejdere og økonomi. Når vi kan være med i så mange sammenhænge, som tilfældet er, skyldes det ikke mindst, at vi lægger stor vægt på at arbejde sammen med andre og danne netværk i det kirkelige liv. Ikke bare af praktiske grunde, men også fordi samarbejde på tværs af traditionelle skel og opgavefordelinger er en forudsætning for at svare på de udfordringer, kirkelivet stilles over for.

Det bedste eksempel fra de senere år er det fortsatte samarbejde i Samtaleforum om fremtidens menigheder, hvor vi med jævne mellemrum mødes med folk fra Indre Mission, Kirkeligt Samfund og Kirkeligt Centrum til drøftelse af emner af fælles interesse. Dette samtaleforum har både været med til at øge det gensidige kendskab og den gensidige tillid, til at afdække en række fælles interesser, og til at skabe en konkret kontakt på forskellige områder, ikke mindst i drøftelsen af folkekirkens fremtidige struktur.

Kirkefondet selv er jo mere et netværk end en organisation, et netværk af aktive og engagerede mennesker i

kirkelivet, der bruger Kirkefondet som arbejds- og idéforum, samtidig med at de selv er aktive i den lokale menighed og/eller i organisationslivet. Det sætter begrænsninger for arbejdsressourcerne, men gør til gengæld Kirkefondet til et spændende miljø, hvor der formidles inspiration på kryds og tværs.

I marts 2004 tog vi et andet skridt, der bidrager til netværksdannelse mellem kirkelige organisationer: Kirkefondet flyttede fra lokalerne i Skindergade, som vi var glade for, til lokaler på Diakonissestiftelsen på Peter Bangs Vej. Årsagen var dels muligheden for besparelser, dels muligheden for at bevæge os i retning af det, der oprindeligt var tanken bag flytningen til Skindergade, men som ikke lod sig realisere der: at indgå i et fællesskab med en række andre kirkelige organisationer. Flere organisationer boede der i forvejen. I løbet af sommeren er adskillige nye kommet til, og med flere af Diakonissestiftelsens afdelinger havde vi i forvejen samarbejde. Den fælles placering åbner mulighed for synergieffekt, både i løsningen af arbejdsopgaver og praktisk-administrativt. Det kan vi allerede mærke, og det ser vi frem til at kunne udvikle i de kommende år.

Endelig er også konsulentnetværket www.kirkekonsulenter.dk et skridt i samme retning - ikke en ny organisation eller virksomhed, men et samarbejde mellem en række selvstændige konsulenter på de områder, der har med menighedens liv og vækst at gøre, kirkeligt spændende mindst lige så vidt som Samtaleforum om fremtidens menigheder.

Kirke hos os - menighedsrådsvalget

Op til menighedsrådsvalget blev vi opfordret af Folkekirkens Mission til at indgå i et samarbejde med dem og Teologisk Pædagogisk Center om udarbejdelse af et enkelt arbejdsmateriale til de nye menighedsråd om at være kirke lokalt. Det skal ses i forlængelse af tankerne om "missional kirke", altså en kirke, der også lokalt tænker mere ud fra det at være sendt med den opgave at gøre Kristus kendt og troet, end ud fra de institutionelle rammer. Ud af samarbejdet er kommet et hefte til menighedsrådene, en folder til hvert enkelt medlem og en hjemmeside, som under overskriften "Kirke hos os" sætter en række overvejelser i gang om de indholdsmæssige sider af menighedsrådenes arbejde. Formanden for Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer har skrevet forord til materialet, ligesom han sammen med to biskopper står som anbefalere.

Vi tror på, at materialet vil kunne være en hjælp til de nye menighedsråd, også til at bringe dem videre i en proces frem mod afklaring af mål og prioriteringer, f.eks. gennem de hjælpemidler, som Kirkefondet tilbyder menighedsrådene. Samarbejdet om projektet har været meget givende - og netop et eksempel på, at vi sammen både kan berige hinanden og nå langt bredere ud end hver for sig.

Derudover tilbød Kirkefondet menighedsrådene - især på øerne - at hjælpe med at øge opmærksomheden om menighedsrådsvalgene og kirkens lokale rolle ved at holde foredrag eller kortere oplæg ved orienterende møder forud for valget. Det tilbud tog en hel del menighedsråd imod, og erfaringerne med disse oplæg er så gode, at vi fortsat, også efter valget, vil tilbyde at stå for denne type lokale debatarrangementer om kirken.

For folkekirkens skyld - at forny for at bevare

I forbindelse med menighedsrådsvalget udgiver Kirkefondet og Unitas Forlag sammen - et direkte resultat af, at vi bor i samme hus - bogen "For folkekirkens skyld", som er et oplæg til nytænkning af folkekirkens struktur og forholdet mellem kirke og stat.

Arbejdet med dette område har også i 2004 optaget Kirkefondet: Vi har deltaget aktivt i det arbejde, som Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer indbød en række kirkelige aktører til gennem to møder på Nyborg Strand i april og oktober. Disse samtaler nåede meget langt i afklaring af, hvilke behov for ændringer, det kirkelige landskab ser i forhold til folkekirkens økonomi og struktur. Samtalerne har været meget tillidsfulde og kontakten med Landsforeningen meget positiv.

Vi har også haft nyttige samtaler med repræsentanter fra de politiske partier om vores opfattelse af behovene for fornyelse, og vi har oplevet en stadig voksende forståelse og interesse for de synspunkter, vi har tilkendegivet.

Bestyrelsen nedsatte allerede sidste efterår en arbejdsgruppe (*Visionsgruppen*) om folkekirkens fremtid. Denne gruppe har i tæt samarbejde med bestyrelse og stab videreudviklet synspunkter og taget konkret stilling til de initiativer, der er kommet fra andre. Status på dette arbejde fremgår af bogen "For folkekirkens skyld".

I regeringens lovkatalog i oktober forventes der ikke initiativer på dette område i den kommende folketingsamling. Men vi er overbeviste om, at den proces, der er kommet i gang i løbet af 2004 vil fortsætte.

Samarbejde mellem sogne

Selvom det er forholdet mellem stat og kirke, der lettest løber med overskrifterne i arbejdet med folkekirkens fremtid, er der andre områder, der er mindst lige så væsentlige. Det gælder f.eks. spørgsmålet om den fremtidige lokale kirkestruktur. Ca. 1000 sogne i Danmark har mindre end 1000 indbyggere, og mange steder opleves de små enheder i stigende grad som en hindring for det kirkelige arbejde - også selvom man er optaget af at bevare nærheden.

Kirkefondet har i 2004 været involveret som konsulent i et antal processer, der handlede om tættere samarbejde eller ligefrem sammenlægning af menighedsråd og/eller sogne. Denne udvikling fortsætter efter valget. Direkte sammenlægning er en blandt flere mulige løsninger. Men der er ingen tvivl om, at man mange steder vil kunne få langt mere ud af ressourcerne ved at gå sammen om flere opgaver.

Til de forslag, som Kirkefondet lægger frem i den ovennævnte bog, hører at give provstiet en organisatorisk nøglerolle i fremtiden, ikke mindst hvis provstigrænserne kan bringes i overensstemmelse med de kommende kommunegrænser. Til gengæld kan man skabe en langt mere fleksibel lokalstruktur inden for provstiets rammer, med samarbejde på forskellige niveauer og flere måder at organisere menighedsliv på end de hidtil kendte.

Sogne, der ønsker at komme videre med samarbejde på tværs af sognegrænserne, kan få konsulenthjælp af Kirkefondet til at komme igennem de grundige processer, der skal til for at sikre, at samarbejdet kommer til at virke. De hidtidige erfaringer viser, at det er vigtigt, at samarbejdet ikke presses ned fra oven, men at der nok animeres til det, så meget man kan. Det er bedst, når det vokser frem fra neden, men der må skabes rammer fra oven til at vokse i.

Kirkefondet vil også fortsætte de tilbud om provstikurser om samarbejde, opgaveprioritering og økonomi i provstiet, som vi tog initiativ til i forbindelse med ændringen af den kirkelige økonomilovgivning fra 1. januar 2004. Erfaringerne fra de hidtidige kurser er positive, og vi tror på, at sådanne kurser vil blive interessante for flere og flere provstier.

Kirkefondets virksomhed

De seneste års omlægninger af Kirkefondets drift giver nu resultater i form af en stabiliseret økonomi. For 2004 forventes nogenlunde balance i økonomien, og fremtidsforventningerne ser også fornuftige ud. Det betyder større ro og mere overskud til at se fremad. Det har vi allerede kunnet mærke i 2004, og det - sammen med megen positiv respons på Kirkefondets forskellige tilbud - giver grund til optimisme for de kommende år. Men bestyrelse og stab har også arbejdet hårdt for at nå så langt. Derfor er det selvfølgelig en glæde, at den fremtidssikringsproces, som vi har arbejdet med siden 2000, ikke har været forgæves.

Sognestatistik-tallene

Som nævnt i indledningen har Kirkefondet i modsætning til tidligere måttet stå for finansieringen af opdateringen af sognestatistik-tallene. Tallene er ikke opdateret siden 2000. Dengang traf Kirkefondet en mundtlig aftale med Kirkeministeriet om opdatering i forbindelse med hvert menighedsrådsvalg, men i forsommeren meddelte Kirkeministeriet, at man ikke ville være med til at finansiere opdateringen.

Tallene er ikke bare et vigtigt redskab i forbindelse med sogneanalyser og målsætningsdebatter. De indeholder en grundviden om hvert eneste sogn, provsti og stift, og de kan anvendes som et gavnligt redskab i alle overvejelser om samarbejde og nye strukturer. For det enkelte menighedsråd er tallene i sig selv væsentlige bl.a. i forbindelse med det arbejde med at prioritere opgaverne, som menighedsrådene med den nye økonomilov selv skal stå for i langt højere grad end tidligere.

Kirkeministeriets beslutning er et dårligt signal til menighedsrådene, på samme måde som afskaffelsen af de egentlige kirkestatistikker er det. Det signalerer, at der ikke med decentraliseringen følger nogen form for hjælp til at klare de nye opgaver.

Kirkefondet har derfor besluttet alligevel at få foretaget opdateringen og fortsætte tilbudet til menighedsrådene om at kunne bruge tallene. Vi vil være nødt til at sætte priserne efter, at det skal kunne løbe rundt. Kirkefondet har ingen kilder, som gør det muligt at holde prisen kunstigt nede. Til gengæld har vi over de sidste par år gjort tallene endnu nemmere at bruge for menighedsrådene, blandt andet ved at tilbyde "sogneprofiler", der

ikke er egentlige analyser, men en kommenteret udgave af de væsentlige tal, sat op i overskuelige diagrammer, grafer og sammenligninger, så de giver et mangesidet billede af sognets befolkning.

En dimension i talmaterialet mangler dog i forhold til tidligere: Da Kirkeministeriet som nævnt har bortsparet også kirkestatistik-optællingen, indeholder sognestatistikkerne ikke mere tal for kirkelige handlinger, gudstjenester og altergæster. Disse tal er man nødt til at skaffe sig lokalt.

Talmaterialet ventes at være klar til salg inden årsmødet.

Sogneanalyse og målsætning

2004 har været præget af at være det sidste år i en menighedsrådsperiode, hvor der naturligt nok ses mere tilbage end fremad. Alligevel har adskillige sogne været interesserede i at bruge Kirkefondets konsulentbistand, både i egentlige målsætningsprocesser og til processer, der handler om samarbejde mellem/sammenlægning af sogne. Også samarbejdsprocesser inden for sogne, hvor man gerne vil opfange problemer, inden de går i hårdkude, er der voksende efterspørgsel efter.

Sabine Kleinbeck, som står for dette arbejdsområde i Kirkefondet, har udviklet processer for sogne, der ønsker tættere samarbejde, ligesom hun har arbejdet videre med målsætning på bredere niveau end det enkelte sogn (kommune, provsti).

Vi har også fortsat haft mulighed for at tilbyde hjælp med bl.a. spørgeskemaundersøgelser og med foredrag og undervisning om målsætning og sogneanalyse. www.kirkekonsulenter.dk

Som et led i udviklingen af målsætningsområdet har Sabine Kleinbeck sammen med flere andre uafhængige konsulenter inden for det kirkelige område taget initiativ til oprettelse af et konsulentnetværk, der bæres af en hjemmeside - www.kirkekonsulenter.dk - og jævnlige møder. Omkring 15 konsulenter er tilmeldt netværket, og det dækker primært områderne målsætning, samarbejde, teambuilding, konfliktløsning og kommunikation. Selvom konsulenterne i et vist omfang konkurrerer om det samme marked, har det vist sig muligt at samarbejde om videns- og erfaringsdeling, kvalitetssikring af tilbudene og fælles pr.

Vi håber bl.a. at netværket kan blive en vej til samarbejde med Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer og biskopperne om konsulenttilbud på kirkens indholdsside til menighedsrådene.

Kirken i dag

Magasinet "Kirken i dag" har nu rundet de 1200 abonnenter og abonnementstallet vokser støt og roligt. Ca. 300 får magasinet gratis som frivillige i Kirkefondet eller af andre årsager. Desuden har hvert af temanumrene et betydeligt løssalg til dem, der er særligt interesserede i emnet. Magasinet redaktør Charlotte Lydholm får mange positive tilbagemeldinger fra brugerne. Og stort set aldrig siger adspurgte nej til at skrive. Det har heller ikke været vanskeligt at finde medlemmer til de tema-redaktioner, der står bag hvert nummer. Det tager vi som tegn på, at Kirken i dag både nyder anerkendelse og udfylder en vigtig plads i dansk kirkeliv.

Temaerne i 2004 har været *fremtidens folkekirke*, *tro til tiden*, *kirke og skole* og det sidste, som udkommer inden årets udgang: *kirken mellem søndagene*. Alle disse temaer er gået lige ind i aktuelle debatter i kirken. Vi mener, at endnu flere bør kende og holde Kirken i dag. Derfor har vi besluttet en intensivisering af markedsføringen i det kommende år.

Desværre er det blevet væsentlig dyrere at sende magasinet ud, pga. regeringens beklagelige bortsparring af støtten til bladporto. PostDanmark har tilmed varslet yderligere stigninger på området. Fra både kirkelige og andre organisationer er der blevet protesteret kraftigt, men uden andet resultat end en kompensationspulje med meget begrænsede midler.

Fra denne pulje blev de kirkelige organisationer først helt uforståeligt udelukkede, men senere dog efter protest lukket ind i varmen. Men herefter oplevede bl.a. Kirkefondet at få afslag på ansøgning om andel i puljen med den begrundelse, at vi som en del af folkekirken var offentligt finansieret. Det ville vi naturligvis ikke være kedede af at være - men det siger noget om lemfældige arbejdsgange og manglende kendskab til området hos dem, der var sat til at administrere puljen. Efter endnu en klagerunde fik vi så endelig andel i puljen. Men beløbet var meget begrænset.

Det stigende abonnementstal har heldigvis gjort, at vi trods portoforhøjelsen har kunnet holde budgettet.

Kirke undervejs

Endnu en gang har vi haft en vækst i antallet af deltagere i *vejkirkeordningen*, så tallet i 2004 er på 345. Ordningen betragtes nu nærmest som en fast institution, og allerede i det tidlige forår begynder turistbureauer og biblioteker at spørge til det kommende års brochurer. Et samlet oplag på over 80.000 vidner om interessen. For at imødekomme et ønske fra adskillige har vi besluttet fra 2005 at tilbyde deltagende kirker et sæt postkort med bønner til fremlæggelse og/eller salg i kirken. Hele ordningen hviler økonomisk i sig selv. En imponerende udvikling siden den spæde start med 18 sjællandske kirker i 1998.

I 2004 har der været betydelig udvikling i pilgrimsaktiviteterne i Danmark. Kirkefondets udvalg i Århus har været medarrangør af pilgrimsvandring, og Kirkefondet har haft kontakt med folk fra pilgrimsinitiativerne for evt. at medvirke til at skabe en koordineringsinstans. Nu, hvor det er lykkedes at skabe et pilgrimscenter i Viborg, forventer vi, at vores rolle bliver at være positiv medspiller og kontakt til initiativerne.

Vi har også fortsat været positiv medspiller og kontakt omkring natåben kirke- og gadepræste-initiativer. I Århus er vi med i baggrundsgruppen for gadepræsten, og i Esbjerg har Kirkefondets kontaktperson Helge Larsen gjort et utrætteligt arbejde - der nu har båret frugt - for at få en gadepræsteordning i gang. Her har man oven i købet fået kommunal støtte til projektet.

Der har også været betydelig interesse i sognene for tankerne om "kirke undervejs". "Kirken som rasteplass for moderne nomader" har været et foredragsemne, som adskillige har ønsket at høre om.

Et gammelt hus - med nye udfordringer

Sidste år signalerede vi i årsberetningen indskrænkninger på arbejdsområdet kirkerum og kirkekunst. Selvom vi har måttet nedlægge rådgivningen inden for kirkekunst, har vi imidlertid ikke i mange år haft så mange - og spændende - opgaver, der har med kirkebygningen at gøre.

På initiativ fra Kirkefondet nedsatte Kriminalforsorgen i 2003 et udvalg for at se på den gejstlige betjening af fængslerne og på fængselskirkerne. Kirkefondet var repræsenteret ved generalsekretæren i udvalget, der afsluttede sit arbejde inden nytår 2003-4 med et efter vores opfattelse forsigtigt, men fornuftigt resultat. Derfor er det nedslående, at det store arbejde, som de mange medlemmer af udvalget udførte, tilsyneladende er havnet i skuffer i de to ansvarlige ministerier, Kirkeministeriet og Justitsministeriet. Rapporten er end ikke offentliggjort i skrivende stund. Det er dybt beklageligt, når man ser på, hvor ringe stand adskillige fængselskirker er i, og hvor små beløb i forhold til de relevante provstiers økonomi, det drejer sig om.

I flere tilfælde er Kirkefondet blevet bedt om at deltage som konsulent i sager, der har med kirkebyggeplaner at gøre - i ét tilfælde således et spændende projekt om ombygning af fabrikslokaler til valgmenighedskirke. I både sådanne tilfælde, og generelt i konsulentopgaver på området, kan vi heldigvis trække på fagkompetente frivillige fra arbejdsgruppen vedr. kirkerum og kirkekunst, som også i år har været en aktiv og dynamisk sparringspartner for staben på dette område.

Efter sommerferien blev vi af provsten for Amagerland Provsti bedt om at deltage sammen med folk fra provstiet i en høringsproces i Københavns Kommunes regi vedr. de offentlige institutioner i Ørestaden. I høringsprocessen indgik folkekirken på linie med de kommunale forvaltningsgrene som høringspartner, for vort vedkommende med henblik på at komme med kreative ideer til en kirke, der passer til den nye by. Det har været spændende, både at arbejde sammen med folkene fra Amagerland Provsti og at indgå i samtaler med de kommunale forvaltninger, bl.a. om fælles brug af det offentlige rum og fælles analyser af behov og ressourceanvendelse. Hvis tankerne ender med at blive brugt til noget - og det ved vi jo ikke endnu! - kan det føre til spændende nytænkning, også hvad angår kirkebygning og kirkeliv i Ørestaden.

Og så har arbejdsgruppen altså med forberedelsen til konferencen i forbindelse med årsmødet taget den tyr ved hornene, der har brummet og prustet i sin bås i de seneste år, men som nu brøler mere højlydt: kirkelukninger, ændringer af kirkers brug og neddrogning af kirker.

Der er taget initiativ til udgivelse af en bog om arkitekt *Holger Jensens* kirkearkitektur. Holger Jensen samarbejdede med Kirkefondet om en lang række kirkeprojekter i hele anden halvdel af det 20. århundrede. Det var ikke mindst i den periode, hvor midlerne var små og behovene store i de københavnske forstæder. Holger Jensens kirker, hvoraf mange gik under betegnelsen "arbejdskirker", vægtede gode møde- og aktivitetslokaler højt. Selve kirkerummene er af en senere - mere velhavende - offentlighed ind imellem blevet betegnet som spartanske og hverdagsagtige. Til gengæld har rummene åbnet sig for både senere kunstnerisk udsmykning og en mangfoldighed af forskellige gudstjenesteformer og aktiviteter. Det er glædeligt, at kirkerne

nu får deres eget værk, og Kirkefondet har med glæde og med taknemlighed over for Holger Jensens indsats ydet en begrænset støtte til udgivelsen sammen med andre fonde.

Kirkefondets edb

Efter overdragelsen af Kirkeværktøj-programmet til privat udbyder består Kirkefondets edb-tilbud nu af Kirkeadresser for organisationer, som er blevet introduceret og godt modtaget i 2004, og af regnskabsprogrammerne Winfinans for Menighedsråd og Winfinans for kirkegårde. Tilpasningen af programmet til den nye økonomilov og især tilvænningen af brugerne til ændringerne krævede mange ressourcer i foråret. Men resultatet er tilfredsstillende, og Kirkefondet dækker nu ca. en fjerdedel af det samlede marked for kirkelige regnskabsprogrammer. Kursusvirksomheden i forbindelse med programmet er særdeles efterspurgt.

Kirkefondet organisatorisk

Da Kirkefondets generalsekretær i september skrev en klumme i Politiken om det at yde en ordentlig service i folkekirken, selvom man ikke vil reduceres til service-kirke, brugte han som eksempel på dårlig service det kun at sætte 30 minutter af til et bryllup i kirken. Et par dage senere fik han den reaktion fra en læser, at klummen lå i smuk forlængelse af et af Kirkefondets første hjerteangivelser fra forrige århundredeskifte: kampen mod bunkebryllupperne i de københavnske kirker.

Det var ikke tilsigtet, men nok heller ikke helt tilfældigt. Vi oplever forbløffende ofte i Kirkefondet, at det engagement og de holdninger, vi udvikler i forhold til aktuelle temaer, uden at vi har tilstræbt det, er i kontinuitet med Kirkefondets historie og engagement i tidligere tiders kirkelige spørgsmål. Ikke fordi vi bevidst har villet gentage tidligere tiders svar - det gør vi sjældent! - men fordi vi hviler på en tradition, der altid uden frygt er gået i dialog med tidens udfordringer.

I det forløbne har vi i bestyrelse og stab flere gange lavet et eksperiment, vi kalder "elevatortesten": at give en fyldestgørende beskrivelse af Kirkefondet til en person, der ikke kender os, på den tid, det tager at nå op til 5.sal i en elevator. Det er ikke nemt. Og det er ikke lige det historiske, der bliver plads til at dyrke. Også det er for resten i god tråd med traditionen. Kirkefondets historiske arkiver er mangelfulde. Vore forgængere havde ligesom vi for travlt med at engagere sig i de aktuelle opgaver til at bruge særlig megen tid på at pakke arkivkasser.

Derfor har Kirkefondet forandret sig meget over årene, og forandrer sig fortsat fra år til år, både i forhold arbejdsopgaver, arbejdsformer og holdninger. Vi kan hvert år med ret skrive i beretningen, at vi er inde i en udviklingsproces. Men grundlæggende er det samme: en kirke, der er, hvor mennesker er, og som tager sin opgave alvorligt, både som folkekirke og som folkekirke

Kirkefondets bagland

Kirkefondet lever af at have god kontakt med aktive, engagerede folk i kirkelivet - og at en del af disse også engagerer sig i Kirkefondet. Men det er naturligt, at formen må udvikle sig i takt med, at kirkelivet ændrer sig og det frivillige engagement skifter karakter. Kirkefondet har udviklet en kontakthold gennem arbejdsudvalg i 6 af de 10 stifter og kontaktpersoner i de øvrige. Disse udvalg og kontaktpersoner arrangerer dels - ofte velbesøgte og altid med høj kvalitet - lokale inspirations- og temadage, dels indgår de i forskellige former for kirkefundsrelevant samarbejde lokalt. Kirkefondets bestyrelse og stab har stort udbytte af kontakten med udvalgene bl.a. gennem årlige kontaktpersonmøder.

Til gengæld må vi konstatere, at interessen for repræsentantskabets arbejde er dalet kraftigt over de senere år. Kun en beskedent brøkdel af repræsentantskabets medlemmer deltager i møderne - hvorimod mange uden for repræsentantskabet ofte deltager i de konferencer og seminarer, der ligger i forlængelse af årsmøderne. Det er også svært at finde folk, der er interesserede i at sidde i repræsentantskabet. I realiteten "håndplukkes" den del, som ikke udpeges af udvalgene, af bestyrelsen og staben. Den formelle demokratiske basis for Kirkefondet er således et godt stykke fra demokratisk realitet. Kontakten mellem græsrodder, interesserede brugere og Kirkefondets bestyrelse og stab udøves snarere gennem udvalgene og gennem seminarer, inspirationskurser og konferencer.

Repræsentantskabet eksisterer ikke med nødvendighed. Som erhvervsdrivende fond er det ikke noget krav, at der er en formel repræsentantskabsstruktur. Kirkefondet kan sagtens fungere som en stiftelse. Og kontakten til engagerede frivillige og det bredere bagland kan udfolde sig på bedre vis end gennem dårligt besøgte repræsentantskabsmøder, hvis forberedelse kræver en del ressourcer, som kunne anvendes bedre.

Dette er baggrunden for, at Kirkefondets bestyrelse til repræsentantskabsmødet 13.11. fremsætter forslag om vedtægtsændringer, der nedlægger repræsentantskabet i dets nuværende form. Erstatningen skal naturligvis ikke være, at kontakten til baglandet nedskæres, men at den finder de former, der er relevante i udvalgene i stifterne, som bevares og styrkes, kontaktpersoner, brugermøder osv. En stor del af dette må nødvendigvis have en så fleksibel form, at det ikke lader sig sætte på paragraf i vedtægter, men bestyrelsen håber, at man i baglandet vil have tillid til, at Kirkefondet også fortsat vil satse på tæt kontakt med venner og brugere.

Udvalg, arbejdsgrupper og kontaktpersoner

Konkret har Kirkefondets udvalg og arbejdsgrupper også i år udført et stort arbejde rundt omkring i landet med et antal spændende inspirationsdage og kurser. Flere af disse har fundet sted i samarbejde med Samvirkende Menighedsplejer, andre i samarbejde med lokale distriktsforeninger for menighedsrådsmedlemmer.

Flere af initiativerne er omtalt under de relevante arbejdsområder oven for.

Kaj Elkrog, udvalgsformand i Helsingør Stift i mange år, og Johannes Andersen, aktiv i udvalget i Lolland-Falsters Stift er begge trådt tilbage i årets løb. De har begge været uvurderlige ressourcer, både for det lokale arbejde og for Kirkefondet som helhed.

Kaj Elkrog bliver dog siddende i arbejdsgruppen vedr. folkekirkens struktur ("visionsarbejdsgruppen"), som har haft et travlt arbejdsår. Det samme har arbejdsgruppen vedr. kirkerum og kirkekunst, hvor vi har den glæde at have en stabil og engageret medlemskreds, med mange faglige kompetencer vedr. kirkerummet.

Kirken i dag har ud over tema-redaktionsgrupper til hvert enkelt nummer en redaktionsgruppe, som på et eller flere årlige møder aftaler temaerne for den kommende årgang samt overvejer vinkler og forfatter-ideer.

På hjemmesiden og i Kirken i dag orienteres løbende om udskiftninger i udvalg og arbejdsgrupper og om de arrangementer, som udvalgene står for.

Bestyrelsen

Bestyrelsen siger ved dette repræsentantskabsmøde farvel til 2 medlemmer, nemlig Eigil Saxe og Erik A. Friis. Eigil Saxe har været medlem siden 1992. Han var i flere år formand for det daværende "sogn og samfund"-udvalg og har deltaget i mange sider af Kirkefondets virksomhed i de år, han har været medlem.

Erik A. Friis kom ind i bestyrelsen i 1998. Før da var han medlem af Kirkefondets gudstjenesteudvalg. Også han har gennem årene været aktiv på mange måder i Kirkefondet. Fra 2002 har han været næstformand, og han har spillet en væsentlig rolle i Kirkefondets arbejde vedr. folkekirkens fremtid.

Både Erik A. Friis og Eigil Saxe er medlemmer af arbejdsgruppen vedr. folkekirkens fremtid og har sagt ja til at forblive i denne gruppe, hvilket bestyrelsen er taknemlig for. Kirkefondet siger de to afgående medlemmer hjertelig tak for deres indsats.

Staben

I forsommeren besluttede Kirkefondets regnskabsmedarbejder Anne Marie Holländer desværre at stoppe. Anne Marie Holländer har dog sagt ja til på free lance basis fortsat at deltage i hot line funktionerne vedr. Winfinans. Kirkefondets flytning til de nye lokaler på Diakonissestiftelsen har som nævnt givet os nye muligheder for netværksdannelse og praktisk samarbejde. Et konkret resultat er, at stillingen som regnskabsmedarbejder oplås sammen med Dansk Missionsråd som en fælles stilling, der forventes besat inden årsmødet.

Derudover har der ikke i 2004 været udskiftninger i den faste stab. Mads Davidsen var civil værnepligtig i Kirkefondet indtil februar. Det havde vi stor glæde af. Mads blev kort efter ansat som sognepræst i Husumvold sogn i København, og han deltager fortsat i Kirkefondets arbejde som frivillig.

Formandens afsluttende bemærkninger

Bestyrelsen ønsker at udtrykke en tak til de frivillige, der i årets løb har ydet en indsats på mange forskellige måder for at styrke Kirkefondets arbejde. Tak til venner, brugere og samarbejdspartnere i kirkelivet for jeres engagement, støtte og mod- og medspil i årets løb. Det er forudsætningen for, at Kirkefondet kan være det, vi er.

Takken gælder også de mange, der har vist deres støtte til Kirkefondets arbejde ved at indbetale et stort eller lille beløb. Selvom indsamlede midler ikke kan bære Kirkefondets økonomi, udgør de et positivt tilskud, og de viser, at Kirkefondet har en trofast kreds af støtter.

De mange menighedsråd og enkeltpersoner, der gør brug af Kirkefondets tilbud og udgivelser skal også takkes. Vi tror naturligvis på, at de får noget for pengene, og det får vi også mange udtryk for i årets løb. Tilbagemeldingerne fra vores brugere er meget vigtige for os, og vi opfordrer til, at man giver udtryk for både ros og kritik.

Takken skal ikke mindst rettes til Kirkefondets personale og bestyrelse, som har gennemført en meget væsentlig del af den omstillingsproces, der skulle udvises for at bestyrelsens mål blev nået. Med flytningen til Peter Bangs Vej på Frederiksberg har Kirkefondet fundet en god arbejdsplads for medarbejderne og en ny udfordring i at være med til at udvikle et center, hvor store dele af dansk kirkeliv vil mødes og som det allerede er tilfældet, slå sig ned i Diakonissestiftelsens store bygnings-kompleks. Det giver øgede muligheder for samarbejde i dansk kirkeliv.

I det forløbne år har der været afholdt en del konferencer om Folkekirkens fremtid. Kirkeministeren har udfordret kirken selv til at finde nye veje samtidig med at ministeren har udsendt egne løsningsforslag. Det er en uholdbar situation, at vi ikke sammen forsøger at analysere og beskrive, hvordan det fungerer i dag og udarbejder flere modeller for, hvordan det skal løses i fremtiden, således at stat og kirke stadig er i et vekselvirkningsforhold. Folkekirken selv må dog finde ud af, at det er nødvendigt med både ledelse og styring af egen virksomhed. Lad os komme i gang med en kommission, som kan føre os frem til stillingtagen om fremtidens kirke.

Kirkefondets bestyrelse
Oktober 2004
Finn Erik Larsen,
formand